

Briuselis, 2024 m. balandžio 18 d.
(OR. en)

9099/24

UK 60

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. balandžio 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2024) 169 final
Dalykas:	Rekomendacija TARYBOS SPRENDIMAS kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl jaunimo judumo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2024) 169 final.

Pridedama: COM(2024) 169 final

Briuselis, 2024 04 18
COM(2024) 169 final

Rekomendacija

TARYBOS SPRENDIMAS

kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl jaunimo judumo

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. REKOMENDACIJOS APLINKYBĖS

• Rekomendacijos pagrindimas ir tikslai

2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė (toliau – Jungtinė Karalystė) išstojo iš Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga) ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Euratomas).

Išstojimo tvarka nustatyta Susitarime dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas dėl išstojimo)¹. Susitarimas dėl išstojimo įsigaliojo 2020 m. vasario 1 d. ir jame numatytas pereinamasis laikotarpis, kuriuo pagal tą susitarimą Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma Sąjungos teisė². Šis laikotarpis baigėsi 2020 m. gruodžio 31 d.

Pereinamuoju laikotarpiu Europos Sąjunga, Euratomas ir Jungtinė Karalystė susitarė dėl Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo; jį Sąjunga sudarė remdamasi Tarybos sprendimu (ES) 2021/689³ ir jis laikinai taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.⁴ Jis įsigaliojo 2021 m. gegužės 1 d.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, baigėsi laisvas asmenų judėjimas tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės⁵.

Europos Vadovų Taryba savo 2018 m. kovo 23 d. Gairėse dėl būsimų santykių su Jungtine Karalyste teigė, kad „[b]ūsima partnerystė turėtų apimti plataus užmojo nuostatas dėl fizinių asmenų judėjimo, remiantis visišku abipusiškumu ir nediskriminavimu tarp valstybių narių“⁶.

Vis dėlto, nepaisydama 2019 m. Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės bendros politinės deklaracijos⁷ (kurioje kalbama apie jaunimo judumą), Jungtinė Karalystė per 2020 m. derybas

¹ OL L 29, 2020 1 31, p. 7.

² Apibrėžta Susitarimo dėl išstojimo 2 straipsnyje.

³ 2021 m. balandžio 29 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/689 dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo ir Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl keitimosi įslaptinta informacija ir jos apsaugos saugumo procedūrų sudarymo Sąjungos vardu (OL L 149, 2021 4 30, p. 2).

⁴ 2020 m. gruodžio 29 d. Tarybos sprendimas (ES) 2020/2252 dėl Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo ir Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl keitimosi įslaptinta informacija ir jos apsaugos saugumo procedūrų pasirašymo Sąjungos vardu ir laikino taikymo (OL L 444, 2020 12 31, p. 2).

⁵ Išskyrus Airiją. Airija ir toliau priklauso bendrai su Jungtine Karalyste kelionių erdvei. Sąjungos piliečiams, kurie pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu gyveno Jungtinėje Karalystėje (ir Jungtinės Karalystės piliečių, kurie tuo momentu gyveno Sąjungoje), traktavimo klausimas aptariamas Susitarime dėl išstojimo.

⁶ EUCO XT20001/18, 2018 m. kovo 23 d., 10 punktas.

⁷ Politinė deklaracija, kuria nustatomi Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės būsimų santykių pagrindiniai principai (OL C 34, 2020 1 31, p. 1). Šioje deklaracijoje parašyta, kad „Šalys susitaria apsvarstyti sąlygas, taikomas atvykimui ir buvimui šalyje tokiais tikslais kaip moksliniai tyrimai, studijavimas, mokymai ar jaunimo mainai“ (51 punktas).

Remdamasi ta deklaracija, Komisija derybų tikslais į 2020 m. kovo 18 d. Jungtinei Karalystei pateiktą susitarimo projektą įtraukė nuostatas dėl judumo (Susitarimo dėl naujos partnerystės su Jungtine Karalyste teksto projektas, UKTF(2020)14, 2020 m. kovo 18 d., https://commission.europa.eu/publications/draft-text-agreement-new-partnership-united-kingdom_lt).

atsisakė pradėti derybas dėl judumo⁸. Todėl asmenų judumo tarp Susitarimo Šalių klausimas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime nėra aptartas. Tačiau Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime yra nuostatų dėl socialinės apsaugos koordinavimo⁹, kuriomis sustiprinamos bet kurios iš Šalių vidaus teisėje numatytos asmenų judumo galimybės, taigi juo sudaromos sąlygos judumui.

Asmenų judumas tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės dabar reglamentuojamas atitinkamomis Sąjungos (ir jos valstybių narių) ir Jungtinės Karalystės vidaus (imigracijos) taisyklėmis (žr. toliau). Dabar judėti tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės sudėtingiau, todėl judumas tarp jų sumažėjo¹⁰. Ši padėtis ypač paveikė abiejų Šalių jaunimo galimybes apsigyventi viena kitos teritorijoje ir dalyvauti jaunimo, kultūros, švietimo, mokslinių tyrimų ir mokymo mainuose.

2023 m. Jungtinė Karalystė kreipėsi į kelias (bet ne į visas) valstybes nares, siekdama derėtis su jomis dėl jaunimo judumo susitarimų, kurie būtų parengti remiantis jos taikoma jaunimo judumo vizų sistema. Dėl tokio požiūrio Sąjungos piliečiams būtų sudaromos nevienodos sąlygos. Be to, laikantis tokio požiūrio nebūtų pašalintos pagrindinės judumo kliūtys, su kuriomis jaunimas susiduria nuo pereinamojo laikotarpio pabaigos.

Pašalinti kai kurias iš pagrindinių kliūčių, kylančių dėl dabar Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomų taisyklių, būtų siekiama Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimu dėl jaunimo judumo (žr. toliau). Jis būtų abipusis, t. y. atneštų naudos visiems Sąjungos piliečiams ir visiems Jungtinės Karalystės piliečiams.

Dabar Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomos taisyklės

Sąjungoje nuo pereinamojo laikotarpio pabaigos Jungtinės Karalystės piliečių judumui taikomos šios taisyklės ir politika:

- Sąjunga turi teisinių priemonių, taikomų trečiųjų šalių piliečiams teisėtos migracijos srityje, rinkinį. Kai kuriais atvejais jomis reglamentuojamos tam tikrų kategorijų trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygos: svarbiausios priemonės – Mėlynosios kortelės direktyva¹¹, Direktyva dėl studentų, stažuotojų ir tyrėjų¹² ir Vieno leidimo direktyva¹³;

⁸ Numatomame susitarime „judumo“ sąvoka suponuoja, kad fizinis asmuo šalyje reziduoja, t. y. nuolat būna. Taigi numatomame susitarime nesprendžiami nei kelionių lengvinimo, nei laikino paslaugų teikimo per fizinius asmenis, esančius kitos Šalies teritorijoje, klausimai.

⁹ Žr. Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 488–491 straipsnius ir Protokolą dėl socialinės apsaugos koordinavimo.

¹⁰ 2023 m. birželio mėn. pasibaigusiais metais iš Jungtinės Karalystės išvyko 87 000 daugiau Sąjungos piliečių, nei jų atvyko.

¹¹ 2021 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų (OL L 382, 2021 10 28).

¹² 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (OL L 132, 2016 5 21, p. 21).

¹³ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (OL L 343, 2011 12 23, p. 1).

- Jungtinės Karalystės piliečiai gali lankytis Sąjungos teritorijoje be vizos ne ilgiau kaip 90 dienų per 180 dienų laikotarpį (ar suteikiama galimybė tuo laikotarpiu užsiimti apmokama veikla, priklauso nuo nacionalinės teisės)¹⁴.

Jungtinėje Karalystėje:

- šiuo metu Jungtinėje Karalystėje veikia visoms šalims vienoda imigracijos sistema, pagal kurią studentams ir tam tikriems darbuotojams (visų pirma tyrėjams ir mokslininkams, kvalifikuotiems darbuotojams¹⁵, sveikatos priežiūros darbuotojams ir sezoniniams žemės ūkio sektoriaus darbuotojams), taip pat tam tikrais atvejais savanoriams vizos išduodamos nevienoda tvarka. Specialios vizų išdavimo auklės „au pair“ tvarkos nėra;
- Sąjungos piliečiai gali lankytis (t. y. ne mokytis ir dirbti) Jungtinėje Karalystėje ne ilgesnį kaip šešių mėnesių laikotarpį¹⁶.

Be to, Jungtinė Karalystė kol kas atsisakė prisijungti prie Sąjungos jaunimo, kultūros ir švietimo sričių programų, pavyzdžiui, „Erasmus+“ arba „Kūrybiška Europa“ (kultūros paprogramės), ir taip sumažino jaunimo, švietimo ir kultūrinių mainų galimybes¹⁷. Be to, studentams iš Sąjungos, kaip užsienio studentams, norintiems studijuoti (visų pirma stoti į bakalauro, magistrantūros ir doktorantūros studijas) Jungtinėje Karalystėje, dabar už mokslą reikia mokėti labai didelius mokesčius, palyginti su šalies studentų mokamais mokesčiais. Jiems taip pat sunkiau gauti susijusias išmokas (pvz., stipendijas, studentų paskolas) arba jie visai jų negauna. Tai pasakytina ir apie doktorantus, vykstančius į Jungtinę Karalystę pagal programos „Europos horizontas“ projektą (pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“) ¹⁸. Dėl to Jungtinėje Karalystėje studijuojančių Sąjungos studentų skaičius mažėja¹⁹.

Pagal Sąjungos švietimo programas besimokančiam jaunimui, norinčiam Jungtinėje Karalystėje atlikti stažuotę, praktiką ar pameistrystę, sunku ne tik išsiaiškinti, kokios tvarkos derėtų laikytis norint gauti vizą – jiems ypač sunku dėl to, kad Jungtinėje Karalystėje jų stažuotė, praktika ar pameistrystė laikoma darbu, todėl jiems taikoma minimalaus darbo užmokesčio taisyklė. O pagal Jungtinės Karalystės švietimo studijų programas atliekamoms stažuotėms, praktikai ar pameistrystei (toliau – mokomoji praktika) taikoma šios taisyklės išimtis²⁰.

¹⁴ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1806, nustatantis trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorės sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams tas reikalavimas netaikomas, sąrašus.

¹⁵ Kurių darbo užmokestis viršija minimalią darbo užmokesčio ribą, su sąlyga, kad darbas įtrauktas į reikalavimus atitinkančių profesijų sąrašą, o Jungtinės Karalystės darbdavį yra patvirtinusi Vidaus reikalų ministerija (todėl tas darbdavys prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui gali išduoti rėmimo sertifikatą).

¹⁶ *Visit the UK as a Standard Visitor: Overview - GOV.UK* (www.gov.uk).

¹⁷ Nors nuo 2024 m. sausio 1 d. Jungtinė Karalystė Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime nustatytomis sąlygomis yra programos „Europos horizontas“ asocijuotoji šalis, tame susitarime nėra nuostatų, kuriomis būtų užtikrinamas tyrėjų judumas, o tik nuostata, kad tuo tikslu ji deda „visas pastangas“. Žr. Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 712 straipsnio 1 ir 2 dalis.

¹⁸ Be to, doktorantams ir tyrėjams, atvykstantiems į Jungtinę Karalystę pagal programos „Europos horizontas“ projektą (visų pirma pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“), šiuo metu netaikomos jokios specialios atvykimo ir apsigyvenimo lengvinimo priemonės ir jiems tenka mokėti didelius vizos mokesčius bei papildomus sveikatos priežiūros mokesčius.

¹⁹ 2020–2022 m. Jungtinės Karalystės universitetuose besimokiusių Sąjungos piliečių skaičius sumažėjo 50 proc. Žr. 2023 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo įgyvendinimo (2022/2188(INI)) 148 punktą.

²⁰ <https://www.gov.uk/employment-rights-for-interns>.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Iš esmės Sąjunga įsipareigojusi remti sistemų, kuriomis lengvinami jaunimo mainai visame Europos žemyne, kūrimą siekdama gerinti žmonių tarpusavio ryšius, burti žmones ir stiprinti jų saitus. Sąjunga taip pat suinteresuota, kad jos jaunimas įgytų įgūdžių ir ugdytų talentus ne tik savo valstybėje narėje, bet ir kitose valstybėse narėse ir už Sąjungos ribų²¹.

Kaip jau minėta, Sąjunga yra priėmusi teisėtos migracijos srities teisės aktų, kurie taikomi iš trečiųjų šalių atvykstantiems trečiųjų šalių piliečiams. Šiais teisės aktais reglamentuojamos tam tikrų kategorijų trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo – pavyzdžiui, ne tik mokslinių tyrimų, studijų ar mokymosi, bet ir tam tikro darbo tikslais – sąlygos.

Tačiau Sąjunga nėra parengusi tarptautinių susitarimų su Europos kaimyninėmis šalimis dėl jaunimo judumo, išskyrus Europos ekonominės erdvės susitarimą (pagal kurį bendroji rinka (be kita ko, ir laisvas asmenų judėjimas) išplečiama taip, kad apimtų Norvegiją, Islandiją ir Lichtenšteiną, įtraukiant Sąjungos taisykles į Europos ekonominės erdvės susitarimą) ir Susitarimą su Šveicarija dėl laisvo asmenų judėjimo²². Į pastarąjį susitarimą visų pirma įtraukta nuostata dėl vienos Šalies asmenų, kurie dirba arba teisėtai gyvena kitos Šalies teritorijoje, nediskriminavimo dėl pilietybės, ir jame nustatyta, kad Šalių tarpusavio santykiams taikytina keletas Sąjungos teisės nuostatų.

Daugelis valstybių narių su tam tikromis ne Europos šalimis sudarė trumpalaikes jaunimo judumo schemas arba programas (darbo atostogų metu vizų išdavimo arba jaunimo judumo schemas). Šiose schemose arba programose paprastai apsiribojama vizos išdavimo arba darbo leidimo gavimo klausimų sprendimu, tačiau nebūtinai sprendžiamos tokios problemos kaip mokesčiai už studijas universitete arba vienodos su šalies piliečiais sąlygos. Jomis taip pat dažnai ribojamas priimamų asmenų skaičius.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Svarbus susitarimo dėl judumo tarp Šalių sudarymo ir papildymo veiksnys – į Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą įtrauktos nuostatos dėl socialinės apsaugos koordinavimo.

Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime nustatytos fizinių asmenų atvykimo ir laikino buvimo šalyje verslo reikalais (pvz., paslaugų teikimo) taisyklės. Šios taisyklės taikomos laikino buvimo šalyje konkrečiu tikslu atvejams ir jomis negalima pasiekti šioje rekomendacijoje numatytų tikslų (t. y. su apsigyvenimu susijusių tikslų).

Sąjunga imasi veiksmų, kuriais remiami, koordinuojami ir papildomi valstybių narių veiksmai švietimo, profesinio mokymo, tyrėjų mokymosi, jaunimo ir kultūros srityse, pavyzdžiui, pagal konkrečias programas (pvz., „Erasmus+“, „Kūrybiška Europa“ (kultūros paprogramė), programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ pagal programą „Horizontas“), kuriose gali dalyvauti trečiosios šalys, jei laikomasi atitinkamų sąlygų.

²¹ Sąjunga taip pat siekia nuolat pritraukti įgūdžių ir talentų. Žr. 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „*Įgūdžių ir talentų pritraukimas į ES*“ (COM(2022) 657 final), 2023 m. lapkričio 15 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Dėl įgūdžių ir specialistų judumo“ (COM(2023) 715).

²² Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo (OL L 114, 2002 4 30, p. 6).

2. TEISINIAI REKOMENDACIJOS ASPEKTAI

• Teisinis pagrindas

Tarybos sprendimo, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas dėl Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimo dėl jaunimo judumo, procedūrinis teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 3 ir 4 dalys.

Susitarimo dėl jaunimo judumo materialinis teisinis pagrindas gali būti nustatytas tik pasibaigus deryboms. Iš esmės, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė yra Sąjungos ir valstybių narių pasidalijamosios kompetencijos sritis. SESV 79 straipsnio 2 dalies a ir b punktais Sąjungai suteikiami įgaliojimai patvirtinti priemones, susijusias su trečiųjų šalių piliečių, siekiančių teisėtai gyventi valstybėje narėje (be kita ko, šeimos susijungimo tikslais), atvykimo ir apsigyvenimo sąlygomis, ir Sąjunga jau ėmėsi veiksmų tam tikrų kategorijų asmenų atžvilgiu (žr. pirmiau)²³²⁴, nedarydama poveikio valstybių narių teisei apsispręsti, kiek priimti trečiųjų šalių piliečių, atvykstančių į jų teritoriją ieškoti darbo.

Galutinis susitarimo pobūdis (t. y. ar tai – tik Sąjungos masto, ar mišrus susitarimas) gali būti nustatytas tik pasibaigus deryboms.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Tik Sąjungos lygmens veiksmais bus užtikrinta, kad asmenų judumo į Jungtinę Karalystę atžvilgiu visoms valstybėms narėms būtų taikomos vienodos sąlygos, o tai yra vienas iš pagrindinių 2018 m. Europos Vadovų Tarybos gairių šioje srityje aspektų.

Sąjungos lygmens veiksmais taip pat galėtų būti paprasčiau bandyti įgyvendinti Europos Vadovų Tarybos prašomą užmojį ir jie duotų pridėtinės vertės, palyginti su *status quo*, siekiant, kad: gavėjams nebūtų taikomos kvotos; būtų išvengta diskrecinės prašymų išduoti vizą nagrinėjimo tvarkos; būtų pailgintas judumo laikotarpis reikalavimus atitinkančiu laikotarpiu; būtų išplėsti buvimo šalyje tikslai; gavėjai turėtų galimybę būti lydimi artimų šeimos narių; tam tikrais atvejais Sąjungos piliečiams būtų sudaromos vienodos su Jungtinės Karalystės piliečiais sąlygos.

Lygiagrečios valstybių narių derybos negarantuoja nei to, kad Jungtinė Karalystė bus suinteresuota pasiekti susitarimą su kiekviena valstybe nare, nei to, kad ji valstybėms narėms taikys vienodas sąlygas.

• Proporcingumo principas

Sąjungos veiksmais neviršijama to, kas būtina siekiant politikos tikslo lengvinti jaunimo judumą tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės. Jie užtikrintų jauniems Sąjungos piliečiams aiškų, paprastą ir ekonomiškai efektyvų judumo į Jungtinę Karalystę būdą. Priešingai nei dabar, kai vizas į Jungtinę Karalystę galima gauti keliais lygiagrečiais būdais, tai atitinkamiems piliečiams suteiktų aiškumo. Šie būdai turi trūkumų (pvz., jais nustatomos kvotos, trumpalaikiai apribojimai, asmenų negali lydėti šeimos nariai) ir yra brangūs (dideli vizos mokesčiai, papildomas sveikatos priežiūros mokestis). Be to, jais būtų stengiamasi konkrečiai šalinti pagrindines kliūtis, su kuriomis susiduria jauni Sąjungos piliečiai (pvz.,

²³ Pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius, Danija negalės dalyvauti įgyvendinant numatomą susitarimą. Todėl laikoma, kad šioje rekomendacijoje visos nuorodos į Sąjungos piliečius neapima Danijos piliečių, o pagal numatomą susitarimą nuorodos į valstybes nares kaip į paskirties šalis neapima Danijos. Specifinė Danijos padėtis galėtų būti sprendžiama atskiru vėlesniu susitarimu, kuriame atkartojamas ES ir Jungtinės Karalystės susitarimo turinys.

²⁴ Airijai taikomos prie Europos Sąjungos sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 21 nuostatos. Bet kuriuo atveju susitarimas neturėtų daryti poveikio Airijos susitarimams, sudarytiems pagal Bendros kelionių erdvės susitarimą.

susijusias su mokesčiais už mokslą arba su mokomąja praktika, kuri yra studijų Sąjungoje dalis) ir kurios nėra šalinamos pasitelkiant kitas galimybes (pvz., Jungtinės Karalystės jaunimo judumo programą).

Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimas yra tinkamiausia priemonė tikslui pasiekti, nes juo nuo pat pradžių būtų sprendžiamas Sąjungos piliečių nediskriminavimo klausimas.

- **Priemonės pasirinkimas**

Privalomos teisinės galios neturinčios teisės priemonės, pavyzdžiui, administracinio susitarimo memorandumo, nepakaktų, kad jaunimui būtų užtikrintas teisinis tikrumas dėl jo judumo tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės galimybių. Šį teisinį tikrumą užtikrintų tik privalomas tarpusavio susitarimas – oficialus tarptautinis Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimas dėl jaunimo judumo.

3. POVEIKIS BIUDŽETUI

Siūlomas susitarimas poveikio biudžetui neturi.

4. KITI ELEMENTAI

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Šia rekomendacija Europos Komisija ragina Europos Sąjungos Tarybą suteikti jai įgaliojimus pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimo dėl jaunimo judumo²⁵, paskirti ją Europos Sąjungos derybininke, pateikti jai derybinius nurodymus ir paskirti komitetą, su kuriuo turi būti konsultuojamasi vedant derybas.

Numatomu susitarimu Jungtinės Karalystės piliečiams nesuteikiama galimybė naudotis pagrindine judėjimo laisve, kuria naudojasi Sąjungos piliečiai.

Numatomas susitarimas dėl jaunimo judumo turėtų būti grindžiamas šiais kriterijais:

- subjektinė taikymo sritis – tik jauni Sąjungos ir Jungtinės Karalystės piliečiai (pvz., 18–30 metų);
- buvimo šalyje laikotarpis – ne ilgesnis nei priimtinas (pvz., 4 metai);
- judumas nesiejamas su tam tikru tikslu, t. y. judumo teise galima naudotis įvairiais tikslais: dirbti, studijuoti, dalyvauti mokymuose ir (arba) stažuotėse (be kita ko, pagal Sąjungos švietimo programas), atlikti mokslinius tyrimus, savanoriauti, vykdyti kitą veiklą arba tiesiog lankytis ir (arba) keliauti buvimo šalyje laikotarpiu;
- judumui nėra taikomos kvotos;
- taikomos bendros priėmimo sąlygos, o gavėjas jų laikosi per visą buvimo šalyje laikotarpį;
- prašymų atmetimo priežastys turi būti svarbios;
- prieš asmenims naudojantis judumo teise, atitinkamos nacionalinės institucijos atlieka priėmimo procedūrą, kurios metu tikrina, ar laikomasi sąlygų ir ar nėra atmetimo priežasčių;

²⁵ Į rekomendaciją nebūtų įtraukiami šie klausimai: fizinių asmenų atvykimas ir laikinas buvimas šalyje siekiant teikti paslaugas (GATS 4-asis paslaugų teikimo būdas) ir taisyklės dėl kelionių ir (arba) sienos kirtimo palengvinimo (pvz., kuriomis suteikiama galimybė vietoj paso pateikti asmens tapatybės kortelę; naudoti e. vartus) arba bevizio kelionių režimo taikymas trumpalaikiams apsilankymams.

- judumo į Sąjungą teise naudojamosi tik toje valstybėje narėje, kuri yra priėmusi Jungtinės Karalystės pilietį, t. y. vienos valstybės narės priimtas asmuo neturi teisės judėti Sąjungos viduje į kitą valstybę narę²⁶;
- gavėjams sudaromos vienodos su šalies piliečiais sąlygos, bent darbo sąlygos (įskaitant darbo užmokesčio ir atleidimo iš darbo sąlygas), taip pat vienodos sąlygos, susijusios su sveikata ir sauga darbo vietoje, asociacijų laisve, tam tikrais švietimo ir profesinio mokymo aspektais, mokesčių lengvatomis (jei asmuo yra rezidentas mokesčių tikslais) ir įdarbinimo įstaigų teikiamomis konsultavimo paslaugomis;
- sudaromos vienodos ir mokesčių už aukštojo mokslo studijas sąlygos. Tai taikoma ir tiems gavėjams, kurie vizas gauna kitais būdais;
- Sąjungos gavėjai atleidžiami nuo pareigos mokėti papildomą Jungtinės Karalystės sveikatos priežiūros mokestį;
- sąlygos, kuriomis galima naudotis teise į šeimos susijungimą su gavėjais.

Numatomas susitarimas turėtų būti Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo papildomasis susitarimas²⁷. Taigi numatomas susitarimas turėtų būti tos pačios bendros ir vienodos institucinės sistemos dalis, kaip ir Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas, kurio neatsiejama dalis yra ginčų sprendimo taisyklės.

Numatomas susitarimas neturėtų daryti poveikio Sąjungos *acquis* ir nacionalinėms taisyklėms, kuriomis nustatomi teisėtos migracijos būdai, t. y. jame turėtų būti numatytas papildomas migracijos būdas, papildantis bet kurioje Šalyje galiojančius migracijos būdus, jei tokie nustatyti.

Numatomas susitarimas neturėtų daryti poveikio Sąjungos ir valstybių narių taisyklėms dėl nuolatinio ir (arba) ilgalaikio gyventojų statuso įgijimo.

Numatomas susitarimas neturėtų daryti poveikio:

- Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime nustatytoms socialinės apsaugos koordinavimo taisyklėms;
- dvigubo apmokestinimo taisyklėms;
- Šalių sienas kertančių asmenų kontrolės taisyklėms, be kita ko, bet kurios Šalies taikomoms kelionių lengvinimo priemonėms;
- taisyklėms, pagal kurias reikalaujama, kad kitos Šalies pilietis būtų užregistruotas per tam tikrą laikotarpį nuo atvykimo.

Be to, derybas dėl numatomo susitarimo galėtų naudingai papildyti lygiagrečios diskusijos dėl galimo Jungtinės Karalystės dalyvavimo Sąjungos jaunimo, švietimo ir kultūros sričių programose, pavyzdžiui, programose „Erasmus+“ ir „Kūrybiška Europa“ (kultūros paprogramėje). Pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį Jungtinė Karalystė prie bet kurios tokios programos galėtų prisijungti laikydamasi Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime nustatytos procedūros²⁸.

²⁶ Nepažeidžiant 1985 m. birželio 14 d. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 21 straipsnio (OL L 239, 2000 9 22, p. 19).

²⁷ Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 2 straipsnio 1 dalis.

²⁸ Galimas Jungtinės Karalystės prisijungimas prie Sąjungos programų numatytas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 710 straipsnyje: to susitarimo I protokolais tuo tikslu galėtų būti iš dalies pakeistas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 8 straipsnio 1 dalies s punkte nurodyto Specialiojo dalyvavimo Sąjungos programose komiteto sprendimu.

TARYBOS SPRENDIMAS

kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės susitarimo dėl jaunimo judumo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 218 straipsnio 3 ir 4 dalis,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

- (1) nuo 2021 m. sausio 1 d. taikomas Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas (toliau – Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas)²⁹. Kartu su Susitarimu dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas dėl išstojimo)³⁰ jis yra Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga) ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (toliau – Jungtinė Karalystė) dvišalių santykių kertinis akmuo;
- (2) Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime numatytas socialinės apsaugos koordinavimas, kuriuo remiamas asmenų judumas pagal bet kurios Šalies vidaus teisę, tačiau jame *per se* nesprensdžiami judumo, t. y. galimybės vienos Šalies piliečiui gyventi ar būti kitos Šalies teritorijoje, klausimai. Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime taip pat nustatytos fizinių asmenų atvykimo į šalį ir laikino buvimo šalyje verslo reikalais taisyklės, tačiau jos taikomos tik laikino buvimo šalyje konkrečiu tikslu (pvz., paslaugų teikimo) atvejams;
- (3) tikriausiai, asmenų judumas tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės dabar reglamentuojamas atitinkamomis Sąjungos (ir jos valstybių narių) ir Jungtinės Karalystės vidaus (imigracijos) taisyklėmis. Dėl to sumažėjo asmenų, kurie naudojami judumo tarp Sąjungos ir Jungtinės Karalystės teise, skaičius. Tai ypač paveikė abiejų Šalių jaunimo galimybes įgyti patirties užsienyje viena kitos teritorijoje ir dalyvauti jaunimo, kultūros, švietimo, mokslinių tyrimų ir mokymo mainuose;
- (4) 2023 m. Jungtinė Karalystė kreipėsi į kelias (bet ne į visas) valstybes nares, siekdama derėtis su jomis dėl dvišalių judumo susitarimų, kurie būtų parengti remiantis jos taikoma jaunimo judumo vizų sistema. Dėl to Sąjungos piliečiams būtų sudaromos nevienodos sąlygos. Be to, laikantis tokio požiūrio nebūtų pašalintos pagrindinės judumo kliūtys, su kuriomis susiduria jaunimas;
- (5) todėl turėtų būti pradėtos derybos siekiant su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste sudaryti papildomąjį jaunimo judumo srities susitarimą, kaip nustatyta Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 2 straipsnyje,

²⁹ OL L 149, 2021 4 30, p. 10.

³⁰ OL L 29, 2020 1 31, p. 7.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Komisija įgaliojama Sąjungos vardu derėtis su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste dėl susitarimo dėl jaunimo judumo.

2 straipsnis

Derybiniai nurodymai išdėstyti šio sprendimo priede.

3 straipsnis

Derybos vedamos konsultuojantis su [specialiojo komiteto pavadinimas, kurį įrašo Taryba].

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*